

Christen (kerkelijk werker) en Historicus zijn niet te scheiden. Ik spreek dus uit beide invalshoeken. Samengevat:

Oude Christelijke uitgangspunten bij begraven:

1. We zijn hier tijdelijk, we leggen het lichaam af, we gaan op weg naar een Nieuwe Wereld en een nieuw lichaam.
2. We laten het lichaam ontbinden in de aarde, stof tot stof teruggekeerd.
3. Ons gebeente is de vertegenwoordiger van onszelf. Beïnvloed door Ezechiël 37: dal van de dorre doodsbeenderen, die opnieuw met vlees en pezen worden bekleed.
4. Dat gebeente dient dus altijd met respect behandeld te worden, zolang het er is.
5. Maar het is geen voorwaarde voor opstanding. Als het gebeente er niet meer is (omgekomen bij brand, opgelost, gecremeerd in de nazikampen) regelt de Messias wel dat het weer goed komt met Zijn rechtvaardigen. Aan de andere kant zijn we zo zuinig op het gebeente dat bijvoorbeeld bij de Kruistochten sommige gesneuvelden ontdaan werden van het vlees en het gebeente werd naar huis gestuurd.
6. Vanuit de traditie in ieder geval grote moeite met crematie. Standaard was dat een christen zich liet begraven.

Perioden, gelet op verhoudingen kerk en staat, hier in Drenthe/Hoogeveen:

A. Voor 1829: De kerk zorgde voor de doden. Kerk zorgde ervoor dat begraven in Nederland volgens christelijke normen verliep. Uitzondering: Joden met eigen begraafplaats. In Hoogeveen trouwens ook bij de kerk! Vier soorten van begraven:

1. De kelder voor de allerrijksten. Denk nu ook aan kelder Van Echtens, 1° is Johan geweest. Als de familie uitdijde en de kelder was te klein, dan was het niet ongewoon om vervallen kisten en stoffelijke resten bij elkaar in te leggen.
2. Eigen graven in de kerk. Families begroeven generatie op generatie de doden in een graf, dat tussendoor geschud werd.
3. Huurgraven in de kerk. Als een familie de huur niet meer betaalde kon een andere familie die huur overnemen. Maar

dan bleef wel geregistreerd wie de eigenaar was geweest en het gebeente van de vorige gebruikers werd netjes onderin begraven. Verschil met eigen graf: eigen graven werden vererfd of verkocht door een particulier, huurgraven daar ging de kerk over.

4. Algemene graven buiten de kerk. Was de begraafplaats vol, dan werd er geschud, vorige gebruiker ging onderin.

B. 1829- omstreeks 1960:

1. De staat hield de christelijke tradities in die zin in ere, dat er een familiegraf aangeboden bleef, waarin generatie op generatie begraven kon worden.
2. De staat zorgde tevens voor vakkundig schudden van de algemene graven.

C. Daarna:

1. De bevolking ging er massaal toe over om nooit meer te schudden, en graven te gaan beschouwen als prive-graven. Een laatste monument voor een individu. Tevens ging men steeds luxer begraven, twee mensen = twee graven naast elkaar, niet meer boven elkaar, en de bovenste laag van zo'n dubbel graf is leeg.
2. Ruimte werd steeds meer een probleem. De staat hield zelf niet voldoende rekening met die ruimte. Begraafplaatsenbeleid werd vooruitgeschoven naar de toekomst.
3. Voorspelbare problemen werd niets mee gedaan. Als je in de 60'er jaren met 'Stad in Stijgwind' voorspelt dat Hoogeveen 100.000 inwoners heeft in 2000, dan is het onvoorstelbaar dom geweest dat men in diezelfde 60'er jaren een deel van het geplande kerkhof van Hollandscheveld ging inrichten als voetbalveld, en niet overging tot aankopen van grond rond andere begraafplaatsen, toen die door omstandigheden in de verkoop kwam, of tot aanleg nieuwe begraafplaatsen als hele complexen vrij kwamen.

4. De staat reageerde tevens door het afschaffen van de mogelijkheid om graven voor onbeperkte tijd voor families ter beschikking te stellen.
5. De staat ging of helemaal niet schudden (problemen Hollandscheveld en Elim) of deed dit machinaal.
6. Scheiding kerk en staat in die zin dat de staat niet meer een begraafplaatsenbeleid uitvoert dat in overeenstemming is met de christelijke traditie.
7. Geen algemeen christelijke begraafplaatsen ervoor in de plaats. Wel een Islamitische, en wel handhaving van Rooms Katholieke begraafplaatsen en Joodse begraafplaatsen door de staat, zonder dat daar discussie over is. En dit als onderdeel van begraafplaatsen die nu allemaal officieel eigendom zijn van de staat.

Mijn vraag aan de staat, als historicus en als christen: Hoe kan ik hier in Hoogeveen volgens christelijke traditie begraven, zonder dat ik mij recalcitrant, fundamentalistisch of afscheidend hoef op te stellen. Ik vraag gewoon wat Rooms Katholieken, Joden en Islamieten ook krijgen van de staat: een familiegraf. Laat mijn kleinkinderen maar bepalen wanneer ze willen schudden.

Uitdaging aan kerk en staat samen: ga een gesprek aan over begraven, waarin je als staat mogelijkheden geeft voor familiegraven die de staat laat liggen (niet onteigenen, niet voor korte tijd ter beschikking, niet schudden door de staat), maar waarbij de kerk de mensen bewust maakt van hun tradities.

Gedachte voor ons: Opa en opoe vroegen nooit om een eeuwig graf, want dat kenden ze ook niet van hun opa en opoe. Als je hen zou vragen zouden ze zeggen: je bent welkom, kom er maar bij, we blijven hier wachten op de komst van Christus.